

Predstavujeme slovenského výtvarníka:

PhDr. Emila SEMANCA

Narodil sa 6. júla 1953 v Čertižnom pri Medzilaborciach. Základné a stredoškolské vzdelanie získal v Sobranceiach a v Humennom. V rokoch 1972 – 1977 študoval na Filozofickej fakulte UPJŠ v Prešove výtvarnú výchovu, slovenský jazyk a literatúru, kde sa jeho výtvarný talent rozvíjal pod vedením Jozefa Bendíka, Júliusa Machaja, Františka Patočku, Juraja Kresilu, Júliusa Hegyessyho a trvalý záujem o umenovedu získal od Normy Urbanovej a Ľuby Belohradskej. Po promócií začal pracovať ako redaktor v regionálnej tlači, konkrétne v Prešovských novinách. V ich redakcii v rokoch 1976 – 1982 viedol prílohu Pohľady na kultúru. Popri novinárskej práci sa venoval aj výtvarnej tvorbe. Prvú autorskú výstavu mal v Prešove v roku 1979.

Jedna z lodí mala meno Gvendolína

Od roku 1982 pôsobil v Bratislave ako riadiaci pracovník v redakciách viacerých ústredných denníkov, ako vedúci redaktor *Smeny na nedeľu*, vo vedení časopisov *Slovenka* a *Express International* a v Slovenskej televízii ako šéfredaktor spravodajstva a člen vrcholového manažmentu tejto inštitúcie. V roku 1984 zavŕšil doktorské štúdium dejín umenia. Po roku 1989 vyprofiloval a viedol viacero periodík.

V roku 1995 sa stal členom Umeleckej besedy slovenskej; už desiate volebné obdobie je starostom tohto najstaršieho umeleckého spolku na Slovensku.

Pôsobí ako kurátor, porotca, predseda medzinárodných výtvarných festivalov a organizátor výtvarných sympózií a plenérov, na ktorých sa tiež aktívne zúčastňuje doma i v zahraničí.

Má za sebou rozsiahlu a úspešnú publicistickú, literárnu aj výtvarnú tvorbu, v ktorej dominuje technika koláže. Pravidelne vystavuje doma i v zahraničí – Berlín, Rím, Praha, Varšava, Budapešť... Počet jeho autorských prezentácií prevýšil tri desiatky. Je nositeľom najvyšších novinárskych vyznamenaní, autorom viacerých kníh poézie a literatúry faktu, laureátom Ceny Rudolfa Jašíka, Ceny Tibora Bártfaya a v roku 2005 mu udelili čestné uznanie v rámci Medzinárodnej ceny Egona Erwina Kischu za obrazovo-dokumentárnu publikáciu *Najkrajší kút*, kde v črtách predstavil osobnosti slovenskej i svetovej kultúrnej scény.

O tvorbe Emila Semanca

Keď z novín a časopisov na sklonku 60. rokov musela odísť jedna celá kavaléria reportérov (zaujímavé: prví padli za obeť), tlač aj tým zosivela. Videlo sa mi, že hádam naveky...

O bezmála desaťročie sa najprv v *Smene*, potom v *Práci* a znova v *Smene na nedeľu* začalo čoraz hustejšie a zreteľnejšie objavovať meno Emila Semanca. Potichu som vtedy zajasal. Uvedomil som si, že korene slovenskej beletristickej žurnalistiky sú hlbšie, než by ich mohol zlikvidovať normalizačný travex.

Nevedel som o koho ide, na ktorom poli vyrástol, ani čím sa zveľaďoval; nepoznal som jeho vzdelanie, učňovské roky novinárstva, orientáciu, ani záľuby; iba som s radosťou zaregistroval (a istotne nie sám), že sa objavil talent. Postupne ma presvedčil, že má všetko, čo reportér potrebuje. Vie vyrozprávať, čo videl a zažil – a tým zaujať. Má zmysel pre objavnú a prekvapujúcu kompozíciu. V pevnej a logickej stavbe má zmysel pre umeleckú skratku, cíti ju a rád ňou posúva a plasticky dotvára dej. Vidí svet plný farieb a odtieňov, a tak ho aj reprodukuje...

Túto charakteristiku reportáží Emila Semanca som napísal spontánne – a hľa: používam pojmy, akoby som písal o výtvarníkovi. Vlastne áno, nijaká chyba. Skôr by som povedal, nenáhodná zhoda. Reportér Semanco prejavoval pre mňa výtvarnícke dispozície skôr, ako som sa vôbec dozvedel, že má profesionálnu prípravu aj v tomto odbore. Nezaprel sa.

Dnes som už múdrejší, ako koncom 70. rokov, keď som po dlhých rokoch sucha, hluchoty a slepoty postrehol v novinách neodškriepiteľný reportérsky zjav. Dnes viem, že človek, ktorý v posledných rokoch predstupuje pred verejnosť nielen zreťou publicistikou, ale aj so svojimi výtvarnými dielami, absolvoval na Filozofickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove povedľa slovenského jazyka a li-

teratúry aj štúdium výtvarnej výchovy a dlho váhal, ktorou z ciest sa vydá. Na tú, ktorú mu v ateliéroch chýrnej prešovskej výtvarníckej liahne pomáhali objavovať zaslúžilí umelci Jozef Bendík a Juraj Daňo, sochári František Patočka a Július Machaj, maliari Juraj Kresila a Dušan Srvátka, aj historičky umenia Luba Belohradská a Norma Urbanová, alebo sa vydá po meandroch slov, aby zo snov a obrazov komponoval vlastné verše, poviedky a články?

Ani v rokoch, keď sa prednostne, alebo výhradne venoval novinárskej tvorbe – ako reportér v Smene, v Práci, vedúci redaktor Smeny na nedeľu, šéf Víkendu v denníku Slovenská REPUBLIKA, ako šéfredaktor HRS v Slovenskej televízii, riadiaci pracovník v Slovenke alebo Expresse International, nezamkol svoju výtvarnú krošňu na tri zámky. Ak nič iné, aspoň komponoval koláže do reportáží a novinových poviedok, alebo ilustroval knihy svojich kolegov. Bola to práve koláž, ktorá ho najviac vzrušovala. Možnosti tejto techniky spoznal už na vysokej škole, kde ju vnímal ako podmaňujúcu ozvenu z ateliéru Tibora Bártfaya. Inšpirovali ho, aj keď o prácach svojho veľkého vzoru „viac vedel ako videl“. Až sa spoločne v roku 1996 stretli na bratmi Smolákovcami organizovanom Medzinárodnom výtvarnom festivale v Snine, kde národný umelec Tibor Bártfay v Galérii MIRO a člen Umeleckej besedy slovenskej Emil Semanco predstavili kolekcie svojich koláží. Bola to ďalšia výzva. Odvtedy možno hovoriť aj o ich vzájomnom priateľstve...

Nezamieňam si reportéra s výtvarníkom. Ani ich nedávam nasilu do umeleckej dvojexpozície. Semanco neprestáva byť žurnalistom tak, ako neopúšťa svoje krajiny snov vo výtvarnej tvorbe. Vidno, že je to jeden tvorca, jeden pracovitý muž. Je to zreteľné z jeho zmyslu pre štylistický obraz, slovnú metaforu, symbol, skratku v novinárskej tvorbe a sú doma aj v jeho obrazoch, ktorými prekvapuje (a znova nielen mňa): veď, kde na to všetko berie čas?

Ján Čomaj